

Przesłanki warunkujące nadanie stopnia doktora

prof. dr hab. Mansur Rahnema-Hezavah

Sekretarz Rady Doskonałości Naukowej

Rada
Doskonałości Naukowej

Warszawa, 16 czerwca 2025 r.

Postępowania, w których nadawany jest stopień doktora

- 1) Postępowania wszczęte najpóźniej **do dnia 30 kwietnia 2019 r.** – prowadzone w tzw. starym trybie, jeżeli nie podlegają zamknięciu albo umorzeniu;
- 2) Postępowanie **wszczynane od dnia 1 października 2019 r.** – prowadzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, które dzielimy na:
 - a) tryb eksternistyczny,
 - a) tryb kształcenia doktorantów.

Postępowania prowadzone w tzw. starym trybie

Jakie postępowania prowadzone w tzw. starym trybie podlegają zamknięciu albo umorzeniu?

Zagadnienie zamknięcia albo umorzenia postępowań wszczętych w tzw. starym trybie reguluje art. 179 ust. 4 pkt 2 ustawy wprowadzającej*.

Przepis ten stanowi, że przewody doktorskie prowadzone w I instancji, które nie zostały zakończone do dnia 31 grudnia 2024 r. odpowiednio zamyka się albo umarza.

Należy mieć przy tym na uwadze, że przepis ten dotyczy postępowań prowadzonych **po raz pierwszy w I instancji**. W konsekwencji przewody doktorskie, które prowadzone są w wyniku złożonego odwołania, czy też w wyniku złożonej skargi do sądu mogą być kontynuowane. **Takich postępowań nie można umorzyć albo zamknąć na podstawie przytoczonego przepisu prawa.**

* ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Postępowania prowadzone w tzw. starym trybie

Jaka jest różnica między umorzeniem a zamknięciem przewodu doktorskiego?

Instytucja zamknięcia przewodu doktorskiego została uregulowana w art. 14 ust. 4 tzw. starej ustawy*.

Zgodnie z tym przepisem - jeżeli osoba ubiegająca się o nadanie stopnia doktora w wyznaczonym terminie nie przystąpi do egzaminów doktorskich albo nie przedstawi rozprawy doktorskiej - rada jednostki organizacyjnej może podjąć uchwałę o zamknięciu przewodu doktorskiego.

Mając powyższe na uwadze, należy uznać, że zamknięcie przewodu doktorskiego powinno następować, gdy został wyznaczony termin egzaminów doktorskich albo termin przedstawienia rozprawy doktorskiej, a osoba ubiegająca się o nadanie stopnia doktora terminu tego nie dochowała.

W każdym innym przypadku przewód doktorski powinno się umarzać.

Co ważne, zarówno zamknięcie, jak i umorzenie przewodu doktorskiego następuje w drodze wydania decyzji **administracyjnej. Decyzja taka powinna być podpisana przez wszystkie osoby biorące udział w jej podjęciu.**

* ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Postępowania wszczynane od dnia 1 października 2019 r.

Jakie są warunki nadania stopnia doktora w obecnie prowadzonych postępowaniach?

- 1) posiadanie tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego;
- 2) uzyskanie efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK;
- 3) posiadanie w dorobku co najmniej:
 - a) 1 artykułu naukowego opublikowanego w odpowiednim czasopiśmie naukowym, lub
 - b) 1 monografii naukowej wydanej przez odpowiednie wydawnictwo, lub
 - c) dzieła artystycznego o istotnym znaczeniu;
- 4) przedstawienie i obronienie rozprawy doktorskiej;
- 5) spełnienie innych wymogów określonych przez podmiot doktoryzujący.

Postępowania wszczynane od dnia 1 października 2019 r.

Co ważne, spełnienie warunków posiadania tytułu magistra, uzyskania efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK oraz posiadanie odpowiedniego dorobku jest warunkiem wszczęcia postępowania.

Jeżeli na dzień złożenia wniosku o wszczęcie postępowania warunki te nie są spełnione, podmiot doktoryzujący zobowiązany jest wydać postanowienie o odmowie jego wszczęcia.

Oznacza to, że spełnienie tych warunków nie może nastąpić po wszczęciu postępowania. Np. nie można uzyskać efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK w trakcie postępowania, czy też uznać pracy opublikowanej po jego wszczęciu.

Należy także pamiętać, że datą wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora jest dzień doręczenia prawidłowego wniosku. **Datą wszczęcia tego postępowania nie jest dzień podjęcia uchwały o jego wszczęciu przez podmiot doktoryzujący.**

Postępowania wszczynane od dnia 1 października 2019 r.

Jaka jest definicja rozprawy doktorskiej?

Rozprawa doktorska **prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną** kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz **umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej**.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest **oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne**.

Rozprawę doktorską może stanowić **praca pisemna**, w tym monografia naukowa, zbiór opublikowanych i powiązanych tematycznie artykułów naukowych, **praca projektowa, konstrukcyjna, technologiczna, wdrożeniowa lub artystyczna**, a także samodzielna i wyodrębniona część pracy zbiorowej.

Dopuszczalne jest, aby rozprawa doktorska, jako praca pisemna, składała się po części z prac opublikowanych, jak i takich, których wyniki jeszcze nie zostały opublikowane.

Postępowania wszczynane od dnia 1 października 2019 r.

Istotne zagadnienia procesowe postępowania w sprawie nadania stopnia doktora

W ramach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- 1) ustawa nie stanowi, aby funkcja promotora lub recenzenta mogła być pełniona wyłącznie przez osoby, które posiadają odpowiedni stopień naukowy lub tytuł profesora w dyscyplinie, która dotyczy tematyki rozprawy doktorskiej. **Muszą być to jednak osoby, które posiadają odpowiednie kompetencje merytoryczne, gwarantujące sprawowanie opieki naukowej nad przygotowaniem rozprawy doktorskiej i jej ocenę na odpowiednim poziomie.** To podmiot doktoryzujący musi zadbać o odpowiedni dobór kandydatów na te funkcje.
- 2) Sporządzenie co najmniej dwóch negatywnych recenzji uniemożliwia dopuszczenie rozprawy doktorskiej do publicznej obrony. **Bardzo ważne jest, aby podmiot doktoryzujący przyjmował wyłącznie takie recenzje, które są zgodne z ustawą i zawartą umową na ich sporządzenie.**
- 3) Szczegółowy tryb i zasady przeprowadzania postępowania regulują przepisy wewnętrzne podmiotu doktoryzującego. **Przepisy te muszą być zgodne z prawem, a zatem nie mogą być sprzeczne z przepisami ustaw, np. k.p.a., czy też rozporządzeń.**

Postępowania wszczynane od dnia 1 października 2019 r.

Jaka ochrona przysługuje osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora?

Należy pamiętać, że postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora jest szczególnego rodzaju postępowaniem administracyjnym. Oznacza to, że stosuje się do niego w sposób odpowiedni przepisy k.p.a.

Tym samym osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora przysługuje prawo do:

- 1) złożenia zażalenia na postanowienia wydawane w toku postępowania, jeżeli przepis prawa tak stanowi (np. zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, czy też na postanowienie o odmowie dopuszczenia rozprawy doktorskiej do obrony);
- 2) zapoznania się z aktami postępowania w każdym czasie;
- 3) złożenia ponaglenia do RDN na przewlekłe prowadzenie postępowania albo bezczynność;
- 4) odwołania do RDN od wydanych decyzji, w tym od decyzji odmawiającej nadania stopnia;
- 5) kontroli sądowej ostatecznych rozstrzygnięć.

Postępowania wszczynane od dnia 1 października 2019 r.

RDN działając jako organ wyższej instancji może:

- 1) utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie albo uchylić je i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia albo uchylić je i orzec w sposób tzw. reformatoryjny, np. uznać, że postępowanie zostało skutecznie wszczęte, czy też dopuścić rozprawę doktorską do publicznej obrony;
- 2) uznać, że podmiot doktoryzujący nie dopuścił się przewlekłego prowadzenia postępowania, czy też bezczynności albo uznać, że postępowanie było prowadzone z naruszeniem terminów ustawowych i nakazać jego prowadzenie zgodnie z tymi terminami;
- 3) utrzymać w mocy decyzję odmawiającą nadania stopnia doktora albo uchylić ją i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia temu samemu albo innemu podmiotowi doktoryzującemu.

RDN rozpatrując zażalenia na odmowę wszczęcia postępowania oraz odmowę dopuszczenia rozprawy doktorskiej do obrony, a także odwołanie od decyzji odmawiającej nadania stopnia doktora, zasięga opinii dwóch recenzentów powołanych w drodze losowania.

Postępowania wszczynane od dnia 1 października 2019 r.

Weryfikacja decyzji wydanych w postępowaniu

Decyzje wydane w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora, zarówno nadające ten stopień, jak i odmawiające jego nadania, mogą podlegać weryfikacji w trybie i na zasadach określonych w przepisach k.p.a.

Postępowanie zakończone ostateczną decyzją, czyli taką, od której nie przysługuje już odwołanie, może zostać wznowione przez RDN w przypadkach określonych przez ustawę. RDN wskazuje jednocześnie podmiot doktoryzujący, który przeprowadzi wznowione postępowanie.

RDN może także stwierdzić nieważność omawianych decyzji, jeżeli uzna, iż są one obarczone kwalifikowaną wadą prawą, np. zostały wydane z rażącym naruszeniem prawa, czy też z naruszeniem przepisów o właściwości.

Ponadto podmiot doktoryzujący stwierdza nieważność decyzji o nadaniu stopnia doktora, jeżeli osoba, której dotyczy ta decyzja, przypisała sobie autorstwo istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu lub ustalenia naukowego.

Dziękuję za uwagę

prof. dr hab. Mansur Rahnama-Hezavah

Sekretarz Rady Doskonałości Naukowej

Rada
Doskonałości Naukowej

Warszawa, 16 czerwca 2025 r.